

Աջակցություն Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությանը
թվինինգ ծրագրի միջոցով

AM09/ENP-PCA/TP/04

Առաքելության զեկույց ՀՆԱ-ի ամբողջականության ապահովում

Գործունեություն Գ.4 Ներդրման օժանդակություն

Ծրագրի մասնակիցներ

Անետ Տոմսեն, Դանիայի վիճակագրական ծառայություն
Վեռոնիկա Սպայս, Գերմանիայի Ֆեդերալ վիճակագրական գրասենյակ
վիճակագրական ծառայություն

Հայաստան, 2012 թ. սեպտեմբերի 24 – 28-ը

Նախագիծ տարբերակ

ՀՀ Ազգային վիճակագրական
ծառայություն

DI STATIS
Statistisches Bundesamt

Գերմանիայի ֆեդերալ
վիճակագրական գրասենյակ

Դանիայի վիճակագրական
ծառայություն

Հեղինակների կոնտակտային տվյալներ

Անետ Տոմսեն

Դանիայի Վիճակագրական Ծառայության

Ֆինանսական բաժնի պետի տեղակալ

Sejrøgade 11

DK 2100 Copenhagen Ø

[Էլ-փոստ: ath@dst.dk](mailto:ath@dst.dk)

Վերոնիկա Սպայս

Գերմանիայի Ֆեդերալ վիճակագրական գրասենյակ

Բաժնի պետ

Gustav-Stresemann- Ring 11

DE 65187 Wiesbaden

[E-mail: veronika.spies@destatis.de](mailto:veronika.spies@destatis.de)

Բովանդակություն

1.	Ընդհանուր մեկնաբանություններ	4
2.	Գնահատում և արդյունքներ	4
3.	Ամփոփում և առաջարկություններ	9
3.1	Ամփոփիչ եզրակացություններ	9
3.2	Առաջարկություններ	10
4.	Հաջորդ գործունեությունից առաջ իրականացվող քայլեր (Գ.6)	12

Հավելվածներ

Հավելված 1.	Տեխնիկական առաջադրանք	13
Հավելված 2.	Աշխատանքային ծրագիր	15
Հավելված 3.	Հանդիպումներ անձանց հետ	16
Հավելված 4	Սոցիալական փաթեթին առնչվող որոշում	17
Հավելված 5.	Սոցիալական փաթեթի գրանցումը ազգային հաշիվներում՝ համաձայնեցված որոշում	19
Հավելված 6.	Ճշգրտումների փաստաթղթավորման օրինակելի ձևի նախագիծ	21

Հապավումների ցանկ

ԲՌ	Բիզնես Ռեզիստր
ԴՎԾ	Դանիայի վիճակագրական ծառայություն
ԵՀՀ	Եվրոպական հաշիվների համակարգ
ՀՆԱ	Համախառն ներքին արդյունք
ՏՏԲՀ	Տնային տնտեսությունների բյուջեի հետազոտություն
ԱՀ	Ազգային հաշիվներ
NACE	ՏԳՏՀԴ (Եվրամիության ոլորտի դասակարգիչ)
ՏՏԾՈԱ	Տնային տնտեսություններին ծառայող ոչ առևտրային ընկերություններ
ՀՀ ԱՎԾ	ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայություն
ԱՀՀ93	Ազգային հաշիվների համակարգ 1993 (ՄԱԿ)
SNA2010	Ազգային հաշիվների համակարգ 2010 (ՄԱԿ)
TAE	Եվրոստատի աղյուսակային մոտեցում

1. Ընդհանուր մեկնաբանություններ

Առաքելության հիմնական նպատակն էր քննարկել N2 (անօրինական գործունեություններ), N6 (թաքնված գործունեություններ) և N7 (այլ վիճակագրական տվյալների պակաս) համապարփակության ճշգրտումների բարելավված գնահատումները, ինչպես նաև իրականացնել 1Բ, 2Բ և 3Բ աղյուսակների (ՀՆԱ ծախսային մոտեցմամբ) նախագծի գնահատումը: Հիմնականում N7 տեսակի առնչությամբ քննարկվեց պետական աշխատակիցներին տրամադրվող “սոցիալական փաթեթը”: Ի լրումն, քննարկվեց հիմնական միջոցների հարցաթերթիկը: Վերջում քննարկվեց բարելավված գնահատումների ներդրման վերանայման պլանի անհրաժեշտությունը:

Հիմնվելով նախքան առաքելությունը ՇԵ և ԱՊ փորձագետների կողմից աշխատանքների վրա՝ տեղի ունեցան արդյունավետ և մանրամասն քննարկումներ, ինչպես նաև ձեռք բերվեց երկողմանի համաձայնություն հետագա անիլիքների վերաբերյալ:

Փորձագետները շնորհակալություն են հայտնում բոլոր պաշտոնյաներին և անհատներին օժանդակության և տրամադրված արժեքավոր տեղեկատվության համար, ինչը ստացվել է Հայաստանում գտնվելու ընթացքում, և նպաստել աշխատանքի ընթացքի դյուրինացմանը:

Զեկույցի մեջ ներկայացված հայացքները և դիտարկումները պատկանում են նշված փորձագետներին և դրանց համապատասխանությունը Դանիայի վիճակագրական ծառայությանը և Գերմանիայի ֆեդերալ վիճակագրական գրասենյակին պարտադիր չեն:

2. Գնահատում և արդյունքներ

Հիմնվելով առաքելությունից առաջ փոխանակված տեղեկատվություն վրա՝ տեղի ունեցան վերջնական քննարկումներ Բ աղյուսակների վերաբերյալ, որի համար անհրաժեշտ էր նաև հակիրճ քննարկել Ա աղյուսակները: Մեկ այլ կարևոր խնդիր, որը քննարկվել է առնչվում էր համապարփակության ճշգրտումների գնահատումներին: Դա վերաբերվում էր N2 անօրինական գործունեությանը, որի համար կատարվել էին առաջին գնահատումները թմրադեղերի արտադրության և առևտրի համար, N6 արտադրողի կողմից տեղեկատվության սխալ տրամադրում, որի ընթացքում քննարկվեց արտադրանքի գնահատումների մեթոդաբանությունը, N7 վիճակագրական տեղեկատվության պակաս, որի ընթացքում կատարվեցին առաջին գնահատումները հյուրանոցներում և ռեստորաններում թեյավճարների համար, ինչպես նաև պետական աշխատակիցներին շնորհվող սոցիալական փաթեթի իրականացման մեթոդաբանությունը: Կատարվել են հետևյալ գնահատումները՝

Աղյուսակներ 1Բ, 2Բ և 3Բ(ՀՆԱ ծախսային եղանակով)

Քննարկումը սկսվեց համապարփակության ապահովման համար աղյուսակային մոտեցման արտադրական և ծախսային եղանակով բաց հարցերի քննարկմամբ: ՇԵ փորձագետների կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն՝ Բ աղյուսակների լրացումը բավականին բարդ գործընթաց էր, և այդպիսով, նրանք օգտվել են արտադրական եղանակով ստացված արդյունքներից: Նվազագույնը մեկ մոտեցման վերաբերյալ

արժանահավատ տեղեկությունների ստացման, ինչպես նաև հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Եվրոստատի ուղեցույցում շեշտը դրվում է արտադրողների վրա, ԱՊ փորձագետները առաջարկեցին կենտրոնանալ ԱՄ արտադրական եղանակով գնահատումների վրա: Այս առաջարկը նաև հավանության արժանացավ ՇԵ փորձագետների կողմից:

Վերջին առաքելության ընթացքում քննարկվել էր սեփականատիրոջ կողմից զբաղեցրած բնակարանների գրացումը, ինչը գրանցվում է որպես համապարփակության ճշգրտում: Այս խնդիրը կրկին քննարկվեց և նշվեց, որ ԱՀ կոնվենցիայում նշվում է այդ ճշգրտման հաշվարկը մոդելավորման մոտեցմամբ՝ օրինակ շերտավորման մեթոդի կիրառմամբ: Սակայն, նույնիսկ այն դեպքում եթե հաշվարկման մեթոդը հիմնված չէ հետազոտության արդյունքների վրա, այն պատճառ չի հանդիսանում ազգային հաշիվներում այն որպես համապարփակության ճշգրտում ներկայացնելու համար: Հաշվարկման մեթոդից զուտ այն համարվում է ֆորմալ տնտեսության մաս և պետք է համապատասխանաբար գրանցվի: Այս հարցերի վերաբերյալ համաձայնություն ձեռք բերվեց ՇԵ փորձագետների հետ: Որոշվեց նորից հաշվի առնել սա համապարփակության ապահովման համար աղյուսակային մոտեցման հաջորդ վերանայման ընթացքում:

(1) N4 Գրանցված իրավաբանական միավորներ, որոնք ընդգրկված չեն վիճակագրության շրջանակի մեջ

Նմանատիպ իրավիճակ է ստեղծվել տնային տնտեսություններին ծառայող ոչ առևտրային ընկերությունների ավելացված արժեքի հետ: ԱՊ փորձագետները մեկնաբանեցին, որ չնայած տնային տնտեսություններին ծառայող ոչ առևտրային ընկերությունների ավելացված արժեքը համաձայն ԱՀ կոնվենցիայի հաշվարկվում է գումարելով արժեքները, այն կարող է արտացոլվել ֆորմալ տնտեսության մեջ: Սակայն այս խնդիրը տարբերվում է նախորդ օրինակից: ՇԵ փորձագետները տեղեկացրեցին, որ տնային տնտեսություններին ծառայող ոչ առևտրային ընկերությունները հետազոտվել են ընդամենը մեկ անգամ: Հետազոտությունը իրականացվել է 2002 թ. 2001 թ. համար: Այնուհետև առկա չէ տեղեկատվություն տնային տնտեսություններին ծառայող կազմակերպությունների ծախսերի վերաբերյալ: Այս պատճառով ԱՊ փորձագետները ընդունեցին, որ որպես լավագույն լուծում այն հնարավոր է գրանցել համապարփակության կատեգորիայի ներքո, չկա տեղակատվություն որևէ երկրի մասին որը իրականացնում է այն նմանատիպ մոտեցմամբ: Այս համատեքստում ՇԵ փորձագետները նշեցին, որ կա հրատապ անհրաժեշտություն իրականացնելու նոր հետազոտություն տնային տնտեսություններին ծառայող ոչ առևտրային կազմակերպությունների համար էքստրոպոլացիաները բարելավելու համար, որոնք պետք է արվեն միմիայն գնահատումներով:

Կրկին իրականացվեց երկու տեսակի N7 ճշգրտումների քննարկումը նվիրված թեյավճարներին և բնափրային աշխատվարձերին: ՇԵ փորձագետները հաշվի էին առել ԱՊ փորձագետների առաջարկը հաշվարկելու թեյավճարները որպես հյուրանոցների և ռեստորանների թողարկման տոկոս: Բնափրային նպաստների թեման քննարկվեց “սոցիալական փաթեթի” համատեքստում, որը Հայաստանում ներկայացվել է 2012 թ. և պետք է գրանցվի ազգային հաշիվներում:

(2) Ճշգրտումներ N7 տեսակի համար – Թեյավճարներ հյուրանոցներում և ռեստորաններում

ՇԵ փորձագետները իրականացրել են փորձնական հաշվարկներ և նախքան առաքելությունը դրանք ուղարկել ԱՊ փորձագետներին:

(NACE H) –ում թեյավճարները վճարվում են հյուրանոցներում, ռեստորաններում և գիշերային ակումբներում: Գնահատումները հիմնված են փորձագիտական կարծիքի վրա, և թեյավճարների չափսը էականորեն տարբերվում է այդ երեք խմբերում: Օրինակ՝ թեյավճարները գիշերային ակումբներում կազմում են աշխատավարձերի մեծ մասը, մինչդեռ թեյավճարները հյուրանոցներում աննշան դեր են կատարում: Միջին տոկոսը ստանալու համար, օգտագործվել է այլ երկրների տեղեկատվությունը: Սրա հետևանքով ստացվել է արյունաբերությունում աշխատավարձերի միջին 12.3 տոկոս, ինչը ենթադրում է, որ թողարկումը ավելանում է 3.5 տոկոսով, մինչդեռ ավելացված արժեքը՝ 7 տոկոսով: Առաքելության ընթացքում քննարկվեցին մեթոդաբանությունը և արդյունքները և համաձայնություն ձեռք բերվեց, որ դրանք ընդունելի են և այն հարմար է կիրառել ազգային հաշիվներում:

Քննարկվել է նաև այլ ոլորտներում առկա թեյավճարները և տպավորություն է ստեղծվել, որ թեյավճարները նաև ընդունելի են տրանսպորտի ոլորտում՝ մասնավորապես տաքսիների պարագայում (NACE I), ինչպես նաև անհատական ծառայությունների ոլորտում՝ մասնավորապես՝ վարսահարդարների կողմից տրամադրված ծառայությունների դեպքում (NACE O): Այնուամենայնիվ, հնարավոր է, որ տաքսիների թեյավճարները արդեն ընդգրկված են հաշվարկների մեջ:

(3) N7 Վիճակագրական տվյալների բացակայություն՝ բնահրային աշխատավարձեր

Նախքան Գ4 առաքելությունը՝ ՇԵ փորձագետները ԱՊ փորձագետների ներկայացրեցին N 1923 առ 29/12/2011 որոշումը (ներկայացված է հավելված 4-ում), որը առնչվում է սոցիալական փաթեթի ներկայացման և կոնֆիգուրացմանը և հարց ուղեցին, թե ինչպես այն արտացոլել ազգային հաշիվներում: Առաքելության ընթացքում ՇԵ փորձագետների կողմից ներկայացվեցին և պարզաբանվեցին սոցիալական փաթեթի մեջ ներառված որոշ ծառայություններ: Մասնավորապես՝ այն հանգամանքը, որ առողջապահական ծառայությունների համար առկա է պարտադիր վճար և այն կարող է բարձրանալ կամավոր սկզբունքով, և դրա արտացոլումը ազգային հաշիվներում դարձավ ինտենսիվ քննարկումների առարկա: ԱՊ փորձագետները առաջարկեցին առողջապահական ապահովագրության պարտադիր վճարը, որը հավասար է 52000 դրամի գրանցել որպես աշխատակիցների սոցիալական նպաստ, մինչդեռ փաթեթի մնացած բոլոր բաադրիչները գրանցել որպես բնահրային աշխատավարձեր: ՇԵ փորձագետները լսեցին ԱՊ փորձագետների կողմից ներկայացված փաստարկները և որոշեցին գրանցել սոցիալական փաթեթը առաջարկվող տարբերակին համաձայն, որը ներկայացված է Excel աղյուսակում (ներկայացված է հավելված 5-ում): Ֆինանսների նախարարության կողմից տրամադրվում է փաթեթի մեջ ներառված տարբեր ծառայությունների և ժամանակահատվածի համապատասխան պահանջների մասին տեղեկատվությունը:

(4) N6 արտադրողի կողմից տվյալների սխալ տրամադրում՝ թաքնված գործունեություններ

Այս ճշգրտումների տեսակի համար նորից բարձրացվել են մեթոդներին առնչվող հիմնական հարցերը: Բարձրացվել են երեք հիմնական հարցեր, որոնք բնորոշ են բոլոր ոլորտների համար՝

- Արդյոք աշխատանքի արտադրողականությունը նույն է թաքնված տնտեսության և ֆորմալ հատվածի մեջ, և ինչպես է հնարավոր այն կիրառել թաքնված հատվածի արտադրողականությունը գնահատելու համար

- Արդյոք թաքնված տնտեսության միջանկյալ սպառման ծախսեր- տոկոսը միանման է ինչպես տնտեսության ֆորմալ հատվածում , կամ արդյոք կա որևէ հարկային առավելություն հաշվի առնելու միջանկյալ սպառումը որպես “թաքնված” ծախսեր, որոնք փոխանցվում են ֆորմալ բիզնեսի հաշիվներում: Նաև քննարկվեց տարբեր ծախսերի կառուցվածքները փոքր ընդդեմ խոշոր կազմակերպությունների պարագայում:
- Ինչպես կարելի է կիրառել աշխատուժի հետազոտության մեջ ընդգրկվող աշխատանքի և աշխատած ժամերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ազգային հաշիվների N6 ճշգրտումներում և արդյոք դա անհրաժեշտ է իրականացնել:

Հունիս ամսին տեղի ունեցած Գ5 առաքելության ընթացքում ՇԵ փորձագետները ներկայացրեցին համեմատական վերլուծություն: Ներկայացվեցին տարբեր հնարավորություններ ֆորմալ տնտեսությունում թաքնված գործունեությունները գնահատելու համար, որոնցից ներկայումս Հայաստանի ԱՀ հաշվարկներում օգտագործվում է առաջին մեթոդը թողարկումը և միջանկյալ սպառումը գնահատելու համար (ներկայացված է նաև հավելված 6-ում):

- Թողարկման գնահատում ֆորմալ տնտեսության մեջ ներգրավված յուրաքանչյուր անձի արտադրողականության օգտագործմամբ
- Թողարկման գնահատում ֆորմալ տնտեսության մեջ աշխատած ժամերի արտադրողականության օգտագործմամբ
- Թողարկման գնահատում ոչ ֆորմալ տնտեսության մեջ ներգրավված յուրաքանչյուր անձի արտադրողականության օգտագործմամբ
- Թողարկման գնահատում ոչ ֆորմալ տնտեսության մեջ աշխատած ժամերի արտադրողականության օգտագործմամբ
- Ծախսերի գնահատում ֆորմալ տնտեսության մեջ միջանկյալ սպառման/թողարկման հարաբերակցության օգտագործմամբ
- Ծախսերի գնահատում ոչ ֆորմալ տնտեսության մեջ միջանկյալ սպառման/ թողարկման հարաբերակցության օգտագործմամբ

ՇԵ փորձագետները ուսումնասիրել են համեմատական վերլուծությունը և որոշում կայացրել, որ ֆորմալ տնտեսության մեջ աշխատած ժամերի արտադրողականությունը համապատասխան ցուցանիշ է թաքնված տնտեսության մեջ թողարկման գնահատում կատարելու համար:

Միջանկյալ սպառման գնահատումների մասով ՇԵ փորձագետները հավանության արժանացրին ԱՊ փորձագետների կողմից ներկայացված փաստարկները, որ միջանկյալ սպառման թողարկման հարաբերակցությունը թաքնված տնտեսության մեջ կարելի է համարել ավելի փոքր, քան ֆորմալ տնտեսության մեջ: ՇԵ փորձագետները նշեցին, որ ներկայումս օգտագործվում են ոչ ամբողջովին հավասար հարաբերակցություններ, ինչպես ֆորմալ տնտեսության մեջ: Որոշակի ուղղումներ արդեն կատարվել են՝ մասնավորապես ամենախոշոր ոլորտի՝ վերամշակման համար: ՇԵ փորձագետները որոշեցին շարունակել ճյուղային բաժնի կողմից վերամշակման տվյալների ուսումնասիրությունը:

(5) Ճշգրտումներ N2 անօրինական գործունեությունների համար – թմրադեղեր

Նախքան առաքելությունը ՇԵ փորձագետները կատարել և ԱՊ փորձագետներին ներկայացրել են թմրադեղերի ավելացված արժեքի հաշվարկները: Որպես սկզբնական ՇԵ որոնումներ են իրականացրել Ինտերնետում, որի արդյունքում հաջողվել է գտնել բազմաթիվ տեղեկատվություն թմրամոլների, թմրամոլների, որոնք դիմում են օգնության,

գների, բռնագրավումների, կանաչու և Հայաստանում կակաչի արտադրության և այլնի վերաբերյալ: Ընդհանուր առմամբ թվում է, որ կան բավարար աղբյուրներ թմրադեղերի համար գնահատումներ կատարելու համար, չնայած որոշ զարգացումներ պետք է հաշվի առնվեն: Օգտագործելով բռնագրավումների ծավալները (առաջարկի գնահատումներ)՝ կատարվել են փորձնական հաշվարկներ 2000-2011 թ. ավելացված արժեքի համար՝ տարանջատված ըստ թմրադեղերի տեսակների: Չնայած, արդյունքները բավականին անկայուն են: Հիմնականում պահանջարկի մոտեցմամբ արդյունքները (օգտագործելով թմրամոլների քանակը համակցված օգտագործված թմրադեղերի տեսակների և չափսի մասին ենթադրություններով) տալիս են ավելի կայուն և վստահելի արդյունքներ:

Քննարկվեց պահանջարկի մոտեցմամբ գնահատումների համար անհրաժեշտ մեթոդաբանությունը, ինչպես նաև թմրադեղերի ներմուծման և արտահանման հետ առնչվող հարցերը: ՀՆԱ- վրա ազդեցություն կոդոնի թողարկումը (թմրադեղերի վաճառքի արտադրությունը և ավելացված արժեքը), թմրադեղերի վերջնական սպառումը, ներմուծումը և արտահանումը: Թողարկումը և վերջնական սպառումը կարող են գնահատվել հիմնվելով հասանելի աղբյուրների վրա, մինչդեռ արտահանումը և ներմուծումը հիմնականում պետք է գնահատվեն հիմնվելով ենթադրությունների վրա: Թմրադեղերի ներմուծման և արտահանման հարցը վճարային հաշվեկշռի մեջ պետք է ուղղի Կենտրոնական Բանկին, երբ որոշում կայացվի ներառել դրանք ազգային հաշիվների գնահատումների մեջ:

(6) Հիմնական միջոցների հարցաթերթիկը

Քննարկվեց հիմնական միջոցների հարցաթերթիկը, որի ընթացքում շեշտը դրվեց ազգային հաշիվների կարիքների վրա: Հարցաթերթիկը շատ ծավալուն է և պարունակում է մանրամասնություններ: Քննարկումը նվիրված էր դրա բովանդակության կրճատման հնարավորությանը: Ազգային հաշիվների համար օգտագործվում են մի քանի փոփոխականներ՝ հիմնական միջոցները տարեսկզբին, տարեվերջին, ներդրումներ և ամորտիզացիա: Այս փոփոխականները արտացոլված են կապիտալի տարբեր կատեգորիաներով: Միևնույն հարցաթերթիկը ուղղարկվում է բոլոր ռեսպոնդենտներին անկախ իրենց ոլորտից:

(7) Վերանայման և իրականացման պլան և բաղադրիչի արդյունքների փաստաթղթավորում

Քննարկվեց բարելավված գնահատումներ կատարելու պլանի անհրաժեշտությունը: Որպես լավագույն լուծում՝ ներդրումը պետք է իրականացվի ազգային հաշիվների խոշոր վերանայման ընթացքում՝ ազգային հաշիվների ժամանակային շարքերում ընդհատումներից խուսափելու համար: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել ԱՀՀ 2008 ներդրումը, նախքան 2010 թ. NACE rev. 2 ցուցանիշների դասակարգման իրականացումը, ինչպես նաև գլոբալ տեսական համատարած հաշվառման արդյունքները (որոնք հասանելի կլինեն 2016 թ.): Հարկավոր է նաև հաշվի առնել անցած ժամանակահատվածի տվյալների հարցը: Վերջում քննարկվեց նաև սպառողներին խոշոր վերանայումների հաղարդակցման հարցը:

Ի լրումն, քննարկվեց բաղադրիչի նվաճած արդյունքների վերջնական փաստաթղթավորումը՝ մասնավորապես բարելավված համապարփակության ճշգրտումները: Համաձայնություն է ձեռք բերվել, որ կիրառելի գործիք է համապատասխան տեղեկատվություն պարունակող աղյուսակը, որը հարկավոր է մշակել:

3. Ամփոփում և առաջարկություններ

3.1 Ամփոփիչ եզրակացություններ

Հիմնվելով վերը նշված դիտարկումների և գնահատումների վրա ներկայացվեցին հետևյալ առաջարկությունները:

(1) Նշվեց, որ հնարավոր է տնային տնտեսություններին ծառայող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ավելացված արժեքը դիտարկել որպես N4 համապարփակության ճշգրտում աղյուսակային մոտեցման մեջ, մինչդեռ չկա թողարկման վերաբերյալ այլ հետազոտության տեղեկատվություն, որը կազմում է տնային տնտեսություններին ծառայող ոչ առևտրային կազմակերպությունների ծախսերի հանրագումարը:

(2) Ազգային հաշիվներում հյուրանոցներում և ռեստորաններում թեյավճարների ընդգրկումը տեղին է և համահունչ:

(3) Վերլուծություն կատարվեց ԱՀ շրջանակում նոր “սոցիալական փաթեթի” արտացոլման վերաբերյալ: Համաձայնություն ձեռք բերվեց, որ պարտադիր առողջության ապահովագրությունից բացի փաթեթի բոլոր տարրերը պետք է գրանցվեն որպես բնափրային աշխատավարձեր, որոնք կազմում են ԱՄ N7 լրացումները:

(4) Նշվեց, որ ֆորմալ տնտեսության աշխատած ժամերի արտադրողականությունը համապատասխան ցուցանիշ է թաքնված տնտեսության մեջ թողարկման գնահատման համար: Սրա արդյունքում կփոխվեն ներկայիս գնահատումները N6 տեսակի ԱՄ բազմաթիվ ոլորտների համար: Ինչ վերաբերվում է համապատասխան միջանկյալ սպառման գնահատմանը/ թողարկման հարաբերակցությանը նշվեց, որ դրանք պետք է լինեն ավելի ցածր քան ֆորմալ տնտեսության մեջ: Սա արդեն վերաբերվում է վերամշակմանը, սակայն կարելի է մտապահել այլ ոլորտներին դրանց կիրառման համար:

(5) Թմրադեղերի վերաբերյալ գնահատումների համար առկա են բազմաթիվ աղբյուրներ, սակայն անհրաժեշտ է հաշվի առնել դրանցում առկա որոշ զարգացումներ: Ավելացված արժեքի ստացումը հիմնվելով բռնագրավումների ծավալի վրա կարող է բերել տատանողական արդյունքների և, այդպիսով, պետք է կատարել գնահատումներ պահանջարկի մոտեցմամբ: Ազգային հաշիվներում ողջ ազդեցությունը արտացոլելու համար, հարկավոր է կատարել գնահատումներ թողարկման (թմրադեղերի վաճառքից արտադրությունը և ավելացված արժեքը), թմրադեղերի վերջնական սպառման, ներմուծման և արտահանման համար: Գնահատականները գնահատելու համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել տնային տնտեսության սպառման, արտահանման, ներմուծման և ՀՆԱ-ի ազդեցությունը:

(6) Հիմնական միջոցների հարցաթերթիկը շատ ծավալուն է և պարունակում է մանրամասնություններ: Դրա կրճատման հնարավորությունը կախված է տեղեկատվության անհրաժեշտությունից: Կարելի է նաև տարանջատել այդ հարցաթերթիկը երկու առանձին հարցաշարերի՝ մեկը կլինի նվիրված գյուղատնտեսությանը, և մյուսը՝ այլ ոլորտներին:

(7) Հարկավոր է մշակել պլան բարելավված գնահատումների ներդրման համար: Վերանայումը պետք է իրականացվի ազգային հաշիվների խոշոր վերանայման ընթացքում և ընդգրկի նաև ապագա վերանայումները, ինչպիսիք են ԱՀՀ 2008, NACE rev. 2 դասակարգիչի կիրառումը նախքան 2010 թ. ցուցանիշների համար, ինչպես նաև գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման արդյունքները (որոնք հասանելի կլինեն 2016): Հարկավոր է նաև հաշվի առնել նախորդ ժամանակահատվածի տվյալների հարցը: Բաղադրիչի արդյունքների փաստաթղթավորման համար, հարկավոր է մշակել համապատասխան աղյուսակ, որը կհանդիսանա հարմարավետ գործիք:

3.2 Առաջարկություններ

(1) Հաշվի առնելով տնային տնտեսություններին ծառայող ոչ առևտրային կազմակերպությունների աճի կարևորությունը Հայաստանում՝ անհրաժեշտ է մտապահել այդ հատվածում հետազոտության իրականացման հնարավորությունը որոշակի ժամանակաշրջաններում՝ տվյալ հատվածում տեղի ունեցող փոփոխությունները արձանագրելու նպատակով: Կարելի է նվազեցնել N4 համապարփակության հավելումները, այն դեպքում, եթե առկա լինի SSOՌԱԿ ծախսերի հանրագումարի մասին տեղեկատվությունը:

(2) Առաջարկվում է ազգային հաշիվների մեջ արտացոլել հյուրանոցների և ռեստորանների թեյավճարները: Այնուամենայնիվ, հարկավոր է հաշվի առնել ներդրման ժամանակահատվածը: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ թեյավճարների ընդգրկումը մեթոդաբանական փոփոխություն է, առաջարկվում է այն ներդնել խոշոր վերանայման գործընթացի ընթացքում:

(3) Հաշվի առնելով ազգային հաշիվներում “Սոցիալական Փաթեթի” գրանցման անհրաժեշտությունը՝ առաջարկվում է ներառել սոցիալական փաթեթի բաղադրիչները կից ներկայացված աղյուսակի համաձայն (ներկայացված է հավելված 5). Հայաստանի Ֆինանսների նախարարությունը տրամադրում է տեղեկատվություն փաթեթի մեջ ներառված ծառայությունների տարբեր տեսակների և համապատասխան պահանջների մասին:

(4) Թաքնված տնտեսության թողարկման գնահատումների իրականացման համար, առաջարկվում է օգտագործել աշխատուժի հետազոտության տվյալները և ճշգրտել աշխատակիցների թվաքանակը աշխատած ժամերին համաձայն:

(5) Առաջարկվում է ուսումնասիրել թաքնված տնտեսության միջանկյալ սպառման/ թողարկման հարաբերակցությունների գնահատումները: Հնարավոր է, որ դրանք ավելի ցածր են, քան ֆորմալ տնտեսությունում: ԱՀ հաշվարկների մեջ դրանք ավելի ցածր են վերամշակման հատվածում և իրավիճակը կարող է այդպիսին լինել նաև այլ ոլորտներում:

(6) Առաջարկվում է թմրադեղերի առևտրի ավելացված արժեքի գնահատումը իրականացնել պահանջարկի մոտեցմամբ: Ի լրումն, հարկավոր է հաշվի առնել լրացուցիչ տեղեկատվություն և ներառել տնային տնտեսությունների սպառման ծախսերը, ինչպես նաև ներմուծման և արտահանման մասին տեղեկատվությունը: Գնահատումների համար անհրաժեշտ է գնահատել տնային տնտեսությունների ազդեցությունը, արտահանումը և ներմուծումը:

(7) Առաջարկվում է հաշվի առնել հիմնական միջոցների հարցաթերթիկի կրճատման հնարավորությունը հիմնվելով պարունակվող տեղեկատվության անհրաժեշտության վրա: Նախ առաջարկվում է այն բաժանել երկու հարցաթերթիկների՝ մեկը գյուղատնտեսության հատվածի և մյուսը այլ ոլորտների համար:

(8) Առաջարկվում է կազմել բարելաված գնահատումների պլան հաշվի առնելով ապագա խոշոր վերանայումները՝ ինչպիսիք են են ԱՀՀ 2008, NACE rev. 2 դասակարգիչի կիրառումը նախքան 2010 թ. ցուցանիշների համար, ինչպես նաև գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման արդյունքները (որոնք հասանելի կլինեն 2016): Հարկավոր է նաև հաշվի առնել նախորդ ժամանակահատվածի տվյալների հարցը: Վերանայման պլանը կքննարկվի դեկտեմբերին կայանալիք Գ6 առաքելության ընթացքում:

Այլ առաջարկություններ

Ոչ ֆորմալ հատվածի հետազոտությունը հանդիսանում է կարևոր աղբյուր ճշգրտումներ իրականացնելու համար: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել նմանատիպ հետազոտությունների իրականացման հնարավորությունը որոշակի ժամանակահատվածներում:

Այլ միանվագ հետազոտությունները, որոնք հանդիսանում են տեղեկատվական աղբյուր նույնպես կարևոր են անհրաժեշտ արդիականացված տեղեկատվություն ունենալու համար:

Բիզնես ռեզիստորում առկա է տեղեկատվություն գրանցված միավորների և ոչ կորպորատիվ ընկերությունների վերաբերյալ: Բիզնես ռեզիստորում ոչ կորպորատիվ ընկերությունների ավելի լայն ծածկույթը հնարավորություն կընձեռի այդ կազմակերպությունները ներառել վիճակագրական հետազոտությունների մեջ:

Արտադրողական եղանակով ՀՆԱ-ն կազմելիս համախառն ավելացված արժեքի հաշիվները կազմում են ՀՆԱ-ի ամենախոշոր մասը: Մեկ աղբյուրի օգտագործումը թողարկման և այլ աղբյուրի օգտագործումը միջանկյալ սպառման համար, կարող է առաջացնել անհամապատասխանության խնդիրներ: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել բիզնես վիճակագրության հետազոտության շրջանակում միջանկյալ սպառման վերաբերյալ տեղեկատվության ընդգրկումը՝ միևնույն աղբյուրից այդ տվյալները ստանալու համար:

4. Հաջորդ գործունեությունից առաջ իրականացվող քայլեր (Գ.6)

Հաջորդ գործունեությունը (Գ.6) տեղի կունենա Երևանում 2012թ. դեկտեմբեր ամսին: Նախնական համաձայնություն է ձեռք բերվել այն իրականացնել դեկտեմբերի 11 – 14-ը: Առաքելությանը նախապատրաստվելու համար հարկավոր է՝

ՇԵ փորձագետները կկազմեն բարելաված գնահատումներ թմրադեղերի արտադրության և առևտրի վերաբերյալ հիմնվելով թմրամոլների մասին տեղեկատվության վրա (պահանջարկի մոտեցում): Ի լրումն, հաշվի կառնվեն տնային տնտեսությունների սպառման ազդեցությունը, ներմուծումը և արտահանումը և կկազմվի ՀՆԱ-ն: Այս գնահատումները կներկայացվեն ԱՊ փորձագետներին ոչ ուշ, քան 2012 թ. նոյեմբերի 10-ը:

ՇԵ փորձագետները կներկայացնեն բարելավված գնահատումներ թաքնված գործունեության համար ֆորմալ տնտեսության մեջ թաքնված գործունեության վերաբերյալ համաձայնեցված մեթոդաբանության վրա հիմնվելով: Այս գնահատումները կներկայացվեն ԱՊ փորձագետներին ոչ ուշ, քան երկու շաբաթ նախքան առաքելությունը:

ՇԵ փորձագետները կներկայացնեն Հայաստանի ազգային հաշիվների նախագիծ վերանայման ընթացակարգը ԱՊ փորձագետներին ոչ ուշ, քան 2012 թ. նոյեմբերի 10-ը: ԱՊ փորձագետները կներկայացնեն իրենց մեկնաբանությունները նախագիծ տարբերակի վերաբերյալ մինչև 2012 թ. նոյեմբերի 20-ը: ԱՊ փորձագետները մինչև 2012 թ. հոկտեմբերի 15 –ը կտրամադրեն այլ երկրներում վերանայման գործընթացների օրինակներ օր՝ Եվրոստատի առաջարկությունները և Գերմանիայի փորձառությունը, որպես ներշնչանք ՇԵ փորձագետներին:

Գործունեության նպատակը (Գ.6):

1. Թմրադեղերի արտադրության և առևտրի բարելավված գնահատումների քննարկում և գնահատում (ճշգրտումներ N2 անօրինական գործունեությունների համար).
2. Թաքնված գործունեությունների համար NACE A, B, C, D, E, F, H, K, O ոլորտներում բարելավված գնահատումների քննարկում և գնահատում (ճշգրտված ըստ աշխատած ժամերի)
3. Բարելավված գնահատումների ներդրման պլանի մշակում: Պլանում հարկավոր է հաշվի առնել ապագա խոշոր վերանայումները՝ ինչպիսիք են են ԱՀՀ 2008, NACE rev. 2 դասակարգիչի կիրառումը նախքան 2010 թ . ցուցանիշների համար, ինչպես նաև գյուղատնտեսական համատարած հաշվառման արդյունքները (որոնք հասանելի կլինեն 2016): Հարկավոր է նաև հաշվի առնել նախորդ ժամանակահատվածի տվյալների հարցը:
4. Բաղադրիչի շահառուների հետ հանդիպման կազմակերպում Հայաստանի ազգային հաշիվների վերանայման նախագիծ ընթացակարգի ներկայացման և ազգային հաշիվների վերանայումների մասին տեղեկատվության տրամադրման համար՝ ներառյալ վաղ շրջանի տվյալների վերաբերյալ պլանների ներկայացում
5. Բաղադրիչի շահառուների հետ հանդիպման կազմակերպում Հայաստանի ազգային հաշիվների վերանայման պլանի ներկայացման համար
6. Բաղադրիչի արդյունքների փաստաթղթավորում

Հավելված 1. Տեխնիկական առաջադրանք

Գործունեություն Գ.4 Ճշգրտման մեթոդաբանություններ

Բաղադրիչի պարտադիր արդյունքն է՝ (հղում պայմանագրին): իրականացվում է ամբողջական աղյուսակային մոտեցման վարժությունը՝ նվազագույնը աղյուսակների մի մասի համար ստացվում են ավելի լավ գնահատականներ, մյուս մասի համար ձևակերպվում են որոշակի բարելավման պլաններ:

Գործունեության միջոցառումը (հղում պայմանագրին): Մեմինարի իրականացում՝ շեշտը դնելով ծածկույթի բարելավման վրա

1. Գործունեության նպատակը

Գործունեության հիմնական նպատակն է ԱՊ փորձագետների համար հրահանգներ ներկայացնել ճշգրտման մեթոդաբանությունների վերաբերյալ և քննարկել մշակված ճշգրտման մեթոդաբանությունները ՀՆԱ-ի ծածկույթի թերության վերաբերյալ, ինչպես նաև ազգային հաշիվների հետագա զարգացումների համար հետևանքները

2. Գործունեության ակնկալվող արդյունքը

Գործունեության ակնկալվող արդյունքն է՝

- 1Բ, 2Բ և 3Բ աղյուսակների քննարկումը և ամփոփումը;
- Մեկ, կամ ավելի անօրինական գործունեությունների գնահատումների զարգացում;
- N6 (արտադրողի կողմից հաշվետվության սխալ ներկայացում) բարելավված գնահատումների մշակում մեկ, կամ մի քանի NACE խմբի ոլորտների համար A, B, C, D, E, F, H, K և O;
- Թեյավճարների և հնարավոր նպաստների համար գնահատումների զարգացում N7 (տվյալների բացակայում) համար ճշգրտումները բարելավելու համար ;
- Քննարկել որոշակի հարցեր, որոնք առնչվում են ԱՀՀ2008 (ԵՀՀ2010), կամ այլ որոշակի թեմաներ

Հիմնվելով հունիս ամսին իրականացված ուսուցողական այցելության ընթացքում ձեռք բերված համաձայնությունների վրա՝ ՇԵ փորձագետները մեկ շաբաթ նախքան Գ .4 առաքելությունը ԱՊ փորձագետներին պետք է ներկայացնեն հետևյալ փաստաթղթերը:

N2 (անօրինական գործունեություններ) տվյալները և նախնական գնահատումները

N6 (հաշվետվության սխալ ներկայացում) առաջին նախնական գնահատումներ հիմնված աշխատած ժամերի ճշգրտումների վրա

1Բ, 2Բ և 3Բ արդիականացված աղյուսակները

Ի լրումն, ՇԵ փորձագետները պետք է ներկայացնեն իրենց ցանկությունները ԱՊ փորձագետներին առաքելության ընթացքում լրացուցիչ հնարավոր քննարկումների ցանկությունների վերաբերյալ երկու շաբաթ նախքան այցելությունը:

3. Ծրագրի մասնակիցները

Տկն. Լիլիթ Պետրոսյան, ՀՀ Վիճակագրական պետական խորհրդի անդամ (*ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավար*)

Լուսյա Խաչատրյան, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների բաժնի պետ

Նադեժդա Աստվածատուրովա, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների բաժնի գլխավոր մասնագետ

Սուսաննա Խաչատրյան, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների բաժնի գլխավոր մասնագետ

Անետ Թոմսեն, Դանիայի Վիճակագրական Ծառայության Ֆինանսական բաժնի պետի տեղակալ

Տկն. Վերոնիկա Սպայս, Գերմանիայի վիճակագրության ազգային հաշիվների բաժնի պետ

Հավելված 2 Աշխատանքային ծրագիր 2012 թ սեպտեմբերի 24-28 -ը

Ժամը	Վայրը	Միջոցառում	Նպատակ/Միջոցառման մանրամասները
Երկուշաբթի, սեպտեմբերի 24, առավոտյան	Կոնգրես հյուրանոց	Հանդիպում ԹՄԽ-ի հետ	Շաբաթվա ծրագրի քննարկում
Կեսօր	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետների հետ	Ներկայիս կարգավիճակը՝ Վերջին առաքելություններից հետո (Գ3 and Գ5) արձանագրված զարգացումները. Շաբաթվա ծրագրի պլանավորում
Երեքշաբթի, սեպտեմբերի 25, առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետների հետ	Աղյուսակային մոտեցման 1Բ, 2Բ և 3Բ աղյուսակների խորը քննարկում, որոնք առնչվում են Հայաստանի ազգային հաշիվներին: 1Ա, 2Ա, 3Ա աղյուսակների քննարկման շարունակություն
Կեսօր	ՀՀ ԱՎԾ	Սեմինար	ԱՊ փորձագետների շնորհանդեսը ճշգրտումների մեթոդաբանությունների վերաբերյալ
Չորեքշաբթի, սեպտեմբերի 26, առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետների հետ	Արդեն կատարված կամ հնարավոր ճշգրտումների քննարկում: Թաքնված գործունեություն, անօրինական գործունեություն
Կեսօր	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետների հետ	Աշխատանքների շարունակում
	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետների հետ	ԱՊ փորձագետի որոշակի թեմայի քննարկում (հնարավոր է հիմնական միջոցների = հաշիվների վիճակագրություն)
Հինգշաբթի, սեպտեմբերի 27	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետների հետ	Ճշգրտումների իրականացման հետագա քննարկումները
Կեսօր	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետների հետ	Վերանայման պլան – ինչպես և երբ իրականացնել վերանայումները; վաղ տվյալները և կոորդինացումը այլ վերանայումների հետ

	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետներ ի և ԹՄԽ-ի հետ	Վերջին անհրաժեշտ փաստաթղթավորման պլանավորում կապված Բաղադրիչի ավարտի աշխատանքների հետ՝ վերջին առաքելության պլանավոր- ում
Ուրբաթ, սեպտեմբերի 28, առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետներ ի հետ	Նախնական զեկույցի քննարկում և եզրակացությունների համաձայնեցում
Կեսօր	ՀՀ ԱՎԾ	ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավարի հետ առաքելու- թյան ծրագրի ամփոփում	Ամփոփումներ և առաջարկություններ: Կայացած որոշումների հետևանքներ, նախքան վերջին առաքելությունը Գ6 պահանջվող աշխատանքը

Հավելված 3. Հանդիպումներ անձանց հետ

Ստեփան Մնացականյան – Նախագահ, ՀՀ ԱՎԾ

Անահիտ Սաֆյան- Միջազգային վիճակագրական համագործակցության բաժնի պետ
Տկն. Լիլիթ Պետրոսյան, ՀՀ Վիճակագրական պետական խորհրդի անդամ (ՇԵ Բաղադրիչի
ղեկավար)

Լուսյա Խաչատրյան, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների բաժնի
պետ

Նադեժդա Աստվածատուրովա, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների
բաժնի գլխավոր մասնագետ

Սուսաննա Խաչատրյան, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների
բաժնի գլխավոր մասնագետ

Մարլենա Խաչատրյան, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների բաժնի
գլխավոր մասնագետ

Նաիրա Բաբոյան, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների բաժնի
առաջին կարգի մասնագետ

Սեդա Մովսիսյան, Ազգային հաշիվների և մակրոտնտեսական ցուցանիշների բաժնի
առաջին կարգի մասնագետ

Հավելված 4. Սոցիալական փաթեթի մասին որոշում Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

29 դեկտեմբերի 2011 թվականի N 1923-Ն

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ, ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԱՏՈՒՑՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԵՐԸ ԵՎ (ԿԱՄ) ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի դեկտեմբերի 29-ի N 1917-Ն որոշումը՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է սահմանել Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմիններում, ինչպես նաև կրթության, մշակույթի և սոցիալական պաշտպանության ոլորտների պետական կազմակերպություններում աշխատողների և նրանց անմիջական ընտանիքների անդամների առողջական, կրթական և այլ խնդիրների ապահովման համար սոցիալական փաթեթը:

2012 թվականի սոցիալական փաթեթի սահմանաչափը մեկ անձի կամ մեկ դրույքի համար սահմանել 132000 դրամ:

ՓԱԹԵԹՈՒՄ ՆԵՐԱՌՎԱԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ ԵՎ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Սոցիալական ապահովության միջոցառումների իրականացման նպատակով աշխատողներին առաջարկվող սոցիալական փաթեթը ներառում է հետևյալ ծառայությունները՝

1) բժշկական ապահովագրություն:

2) հիփոթեքային վարկի ամսական վճարի մարում: Աշխատողն իրավունք ունի օգտվելու հիփոթեքային վարկի ամսական վճարի մարման ծառայությունից՝ նույնիսկ այն դեպքում, երբ նա կամ նրա ամուսինը հիփոթեքային վարկն ստացել է նախքան ծառայությունն ուժի մեջ մտնելը:

3) ուսման վճար:

4) հանգստի ապահովում Հայաստանի Հանրապետությունում և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում:

2. Սույն հավելվածով սահմանվում է, որ՝

1) բժշկական ապահովագրության ծառայությունն աշխատողների համար պարտադիր պայման է, իսկ նրանց անմիջական ընտանիքի անդամների համար՝ կամավոր: Աշխատողի բժշկական ապահովագրության փաթեթը պետք է պարունակի ներկայացված առողջության ապահովագրության բազային փաթեթի ծառայությունները (ապահովագրավճար՝ 52000 դրամ): Սոցիալական փաթեթում ներառված բժշկական ապահովագրության ծառայության ընտրության դեպքում աշխատողը հնարավորություն ունի իր ցանկությամբ ընտրելու ցանկացած

ապահովագրական ընկերություն, որը Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից ստացել է պետական գրանցում, և ապահովագրական գործունեության իրականացման լիցենզիա: Աշխատողը կարող է ընտրել ապահովագրական ընկերությունների կողմից առաջարկվող բժշկական ապահովագրության ցանկացած փաթեթ՝ անհրաժեշտության դեպքում լրավճարելով տարբերությունը:

2) հիփոթեքային վարկի ամսական վճարի մարման ծառայությունից կարող է օգտվել աշխատողը կամ նրա ամուսինը՝ Սոցիալական փաթեթի այս ծառայությունն ընտրած աշխատողն իրավունք ունի օգտվելու հիփոթեքային վարկի ամսական վճարի մարման ծառայությունից, եթե աշխատողի հիփոթեքային պայմանները համապատասխանում են «Ազգային հիփոթեքային ընկերություն» ՈՒՎԿ» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից վերաֆինանսավորվող հիփոթեքային վարկերի ընդհանուր պայմաններին:

3) ուսման վճարից կարող է (են) օգտվել աշխատողը և (կամ) աշխատողի անմիջական ընտանիքի անդամը (անդամները). ցանկով ներկայացված են այն ուսումնական հաստատությունները, որոնք ընդգրկվում են սոցիալական ապահովության փաթեթում:

4) հանգստի ապահովման ծառայությունից կարող են օգտվել աշխատողները և նրանց անմիջական ընտանիքի անդամները: Սոցիալական փաթեթի հանգստի ապահովման ծառայության մեջ ընդգրկվում են Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված՝ «Ջրոսաշրջության և զբոսաշրջային գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված, Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարության կողմից՝ նախարարի սահմանած կարգով հաշվառված զբոսաշրջային օպերատորները, որոնք առաջարկում են զբոսաշրջային փաթեթներ Հայաստանի Հանրապետությունում և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում, և որոնց ցանկը հրապարակված է Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարության պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

Հավելված 5. Սոցիալական փաթեթի գրանցումը ազգային հաշիվներում՝ համաձայնեցված որոշում

Effect on General government accounts		
P.1	Output	132.000
P.2	Intermediate consumption	0
B.1g	Gross value added	132.000
D.11	Wages and salaries in kind, paid	-80.000
D.12	Employers actual social contributions	-52.000
B.2g	Gross operating surplus	0
B. 5g	Primary income	0
B.6g	Disposable income	0
P.3	Government consumption expenditure	132.000
B.8g	Gross saving	-132.000
B.9	Net lending	-132.000

Assumptions:

Example: One employee using maximum amount.

1. Mortgage loan interest payment, tuition fees, additional health insurance voluntary and recreation are treated as wages and salaries in kind
2. Health insurance compulsory is treated as social insurance (52.000 of which 2.000 is payment for a service) (See ESA95 Para. 4.88 and 4.89 and annex III para. 2 and 3)
3. 10.000 is used for interest payment for the mortgage loan
4. 60.000 Tuition fee and recreation
5. 9.500 Health insurance voluntary and 500 payment on insurance service

Period 1			Period 2		
Effect on household accounts					
P.1	Output	0		0	
P.2	Intermediate consumption	0		0	
B.1g	Gross value added	0		0	
B.2g	Gross operating surplus	0		0	
D.11	Wages and salaries in kind, received	80.000		80.000	
D.12	Employers actual social contributions, received	52.000		52.000	
D.41	Interest paid	-10.000		-10.000	
D.44	Prop. income attr. to insurance pol. Holders			6.000	
B.5g	Primary income	122.000		128.000	
D.611	Actual social contributions to health insurance	-50.000		-55.000	
D.622	Private funded social benefits	50.000		55.000	
D.71	Net-nonlife insurance premiums	-9.500		-10.500	
D.72	Non-life insurance claims	9.500		10.500	
B.6g	Disposable income	122.000		128.000	
P.3	Household consumption expenditure	122.000		128.000	
	of which:				
	insurance service	2.500		2.500	
	health services	59.500		66.000	
	tuition fee and recreation	60.000		60.000	
B.8g	Gross saving	0		0	
B.9	Net lending	0		0	

Effect on GDP

	output	IC	=	HC	GC
GG	132000				132000
Households				122000	
Corporations	122000				

Հավելված 6.Ճշգրտումների փաստաթղթավորման օրինակելի ձևի նախագիծ

Փաստաթղթավորման գործընթացի շրջանակում, համաձայնություն ձեռք բերվեց կազմել նկարագիր աղյուսակ աղյուսակային մոտեցման մեթոդաբանության նախագծի ընթացքում իրականացված և պլանավորված ճշգրտումների ներդրման մասին: Ներքոբերյալ աղյուսակը հանդիսանում է նախագիծ տարբերակ և աշխատանքի ընթացքում այն հնարավոր է ենթարկել համապատասխան փոփոխությունների: Այն պետք է օգտագործվի նախքան և Գ6 գործունեության ընթացքում անհրաժեշտ փաստաթղթավորման նկարագիրը ապահովելու համար:

Ճշգ. No.	N-տեսակ	Հղում ԱՄ աղյուսակին	Հակիրճ նկարագրություն և հղում հնարավոր այլ փաստաթղթերին	Ներկայիս կարգավիճակը / ամփոփման աստիճանը		Պլանավորված ամփոփման ժամկետը	Պլանավորված վերանայման ժամկետը
				Ժամկետը	Նկարագիրը		
1	N1/N3						
2	N1/N3						
3	N1/N3						
4	...						
5	...						
6	...						
7	N6						
8	N6						
8	N6						
	...						
	...						
n	N7						
n+1	...						